

РЕШЕНИЕ

№ 6210

гр. София, 05.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ГО I-19 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Невена Чеуз

при участието на секретаря Стефка Ив. Александрова
като разгледа докладваното от Невена Чеуз Гражданско дело №
20231100104550 по описа за 2023 година

Предявен иск с правно основание чл.26 ал.1 от ЗОДОВ за сумата от 124 000 лв.

Ищецът Х. С. Ю. твърди в исковата си молба, че е потърпевш от прилаганата насилствена асимилация над етническите турци от страна на тоталитарния режим на БКП, която впоследствие с декларация на 41-то НС от 11.01.2012 г. била обявена за престъпна. Изложени са твърдения, че от 80-те години на миналия век започнала подготовката за асимилиране на турското малцинство в България чрез смяна на имената. В исковата молба са изложени твърдения, че в периода 13.05.1985 г. – 30.09.1985 г. бил задържан и лишен от свобода в затвора на остров Белене. Изложени са твърдения, че при престоя му на остров Белене бил в килия при липса на елементарни условия за живот и хигиена. Бил принуждаван да работи тежък физически труд. След престоя в Белене бил върнат в селото, в което живеел - П., община Крумовград при постоянно наблюдение на милицията и не можел да напуска селото без разрешение на съответния служител. Бил лишен от семейно присъствие, грижи и подкрепа. Поради преживяното бил принуден да се установи през 1989 г. да живее в Турция.

Впоследствие през 1996 г., заедно с част от хората, с които бил в Белене, изготвили обща жалба до Главния прокурор, която била внесена от друг пострадад, заедно с индивидуални бележки на 94 души и депозирана пред длъжностно лице в българското консулство в Истанбул. На 01.04.1997 г. било внесено отново искане до Главна прокуратура, заедно с три папки документи. На 18.09.1997 г. било внесено

поредно искане, но не получили никакъв отговор за развитието на делото.

Твърди се, че станал съучредител на Сдружение „За справедливост, права, култура и солидарност на Балканите“. От многобройните запитвания на Сдружението разбрал за следствено дело 1/1991 г. по описа на ПВС. Ищецът излага твърдения, че през годините и чрез сформираното Сдружение е искал информация относно хода на делото. Твърди се, че след измененията на НПК от 2017 г., били подадени заявления за ускоряване на ДП. По повод тези заявления в периода 01.01.2018 г. – до юли 2020 г. били издадени 78 определения, с които били определени мерки по чл. 369 от НПК, въпреки което ВОП – София не изпълнила нито едно от тях.

Твърди се в исковата молба, че продължителността на ДП нарушавало правото му на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, още повече, че по обвиненията, за които се водело давността отдавна била изтекла. С оглед сочената продължителност на производството се твърди, че бил лишен от възможността да потърси справедливо репарирание на причинените му вреди. Твърди се, че търпените от него неимуществени вреди се изразяват в негативни емоции, които не му дават душевен мир и спокойствие.

При тези фактически твърдения е обоснован правен интерес от предявяване на иска и е сезирал съда с искане да осъди Прокуратурата на Република България да му заплати сумата от 124 000 лв. – обезщетение за неимуществени вреди.

Ответникът – Прокуратурата на Република България, чрез своя процесуален представител оспорва иска по основание и размер със заявени възражения в писмен отговор, депозиран в срока по чл. 131 от ГПК.

Съдът след като обсъди становищата и доводите на страните и събраните по делото доказателства с оглед разпоредбата на чл.235 ал.2 и ал.3 от ГПК, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

С нормата на чл. 26 от ЗОДОВ се създаде национален компенсаторен механизъм за бавно правосъдие като вътрешноправно средство за защита и самостоятелна хипотеза на отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок т.е наличие на нарушение по чл. 6 § 1 от ЕКПЧ респ. възможност да претендират обезщетение. В тази хипотеза, държавата отговаря за вреди от действия на правозащитни органи, които не са извършени в разумен срок като отговорността е деликтна. Допустимостта на иска за обезщетение на вредите от нарушение на правото по чл. 6 §1 от ЕКПЧ по висящо производство не е обусловена от абсолютните процесуални предпоставки на чл. 8 ал.2 от ЗОДОВ да е изчерпана административната процедура за обезщетение на вредите по реда на глава III от ЗСВ и да няма постигнато споразумение /решение 210/15.06.2015 г. по гр.д. 3053/2014 г. на Трето ГО на ВКС/, каквито са твърденията в писмения отговор. Видно от данните по делото, воденото

наказателно досъдебно производство е било прекратено на 31.05.2022 г. Постановлението за прекратяване, обаче е отменено с определение 1223/22.12.2022 г. на САС, 6 НС, по в.ч.н.д. 821/22 г. и върнато на ВОП – София за продължаване на процесуално-следствените действия.

Словесната конфигурация „при определяне на неговите граждански права и задължения“, използвана в чл. 6 §1 от КЗПЧОС следва да се разбира, че в предметния ѝ обхват са включени не само страните в дадено гражданско или наказателно производство, но и всяко лице, чиито права и задължения се засягат пряко от него. С оглед данните по делото, настоящият съдебен състав намира, че ищецът притежава качеството пострадал по смисъла, вложен в разпоредбата на чл. 74 ал.1 от НПК като лице, претърпяло вреди от престъпление. Видно от ангажираните по делото писмени доказателства /заповеди на МВР, предложение за принудително установяване в друго населено място/ същият притежава качеството „пострадал“, което обуславя активната му процесуална легитимация в производството. Факт, който се признава и от ответната страна в депозирания писмен отговор в срока по чл. 131 от ГПК.

Липсва легална дефиниция на понятието „разумен срок“, а съдебната практика /решение 66/02.04.2015 г. по гр. д. 5813/2014 г. на Трето ГО на ВКС/ установява, че разумността се оценява с оглед обстоятелствата по делото, като се търси баланс между интересите на лицето възможно най - бързо да получи решение и необходимостта от внимателно проучване и правилно провеждане на производството. При преценката си за разумността на релевантния период, съдът прилага три критерия, посочени и в разпоредбата на ал.2 от чл. 26 на ЗОДОВ: сложност на делото, поведение на страната и поведение на компетентните органи.

Характер на ноторно известно обстоятелство има образуването на досъдебно производство, придобило гражданственост като делото за „възродителния процес“. Същото е образувано на 30.01.1991 г. като сл.дело 1/91 г. по описа на Прокуратурата на Въоръжените сили, което се установява от ангажираните писмени доказателства. Не е част от спорния предмет по делото, че към датата на депозиране на исковата молба в съда /18.04.2023 г./ същото е във фаза на досъдебно производство т.е. касае се за период от около 32 години и 3 месеца. Този период от време, сам по себе си, надвишава значително срокът, предвиден в НПК като абсолютна давност, водеща до погасяване на наказателното преследване на престъплението, за което е образувано производството.

При тези данни по делото, настоящият съдебен състав намира, че никакви съображения, касаещи фактическа и/или правна сложност на делото не могат да оправдаят или извинят допуснатата забава в досъдебното производство, която на практика е равнозначна на отказ от правосъдие в светлината на коментираната по-горе изтекла абсолютна давност за наказателно преследване. Възражението на ответника в

писмения му отговор, че забавянето в производството е с оглед извършените процесуални действия в това число множество съдебни поръчки до Република Турция респ. фактическата и правна сложност на делото настоящият съдебен състав не може да сподели.

Ищецът не е възпрепятствал производството.

С оглед ангажираните по делото доказателства, настоящият съдебен състав намира, че е налице накърнено право на ищеца за разглеждане на делото в разумен срок като пасивната материално-правна легитимация е на ответника в производството с оглед нормата на чл. 52 ал.3 от НПК.

В обстоятелствената част на исковата молба се твърди, че ищецът претърпял вреди, изразяващи се в негативни емоции, които в значителен период от време стресирали душевния му мир, усещане за липса на справедливост, страх и опасения, разочарование от това, че за дълъг период от време няма изгледи за напредък по делото, загуба на доверие в институциите. Следва да се вземе предвид и обстоятелството, че ищецът е пострадал от престъпление с висока обществена опасност, от което са накърнени неговите основни права и свободи - на етническа принадлежност, свободно предвижване и убеждения. При определяне размера на обезщетението, което следва да се присъди, настоящият съдебен състав намира, че следва да съобрази и практиката на ЕСПЧ, съгласно която е налице силна, но оборима презумпция, че неразумната продължителност на производството води до неимуществени вреди /Решение на ЕСПЧ от 20,03,2006 г. по делото Скордино срещу Италия/.

Следва да бъде съобразено и обстоятелството, че в обстоятелствената част на исковата молба са наведени твърдения за вреди, вследствие на самото престъпление, но същите не подлежат на обезщетяване по реда на чл. 26 от ЗОДОВ, по който ред подлежат на репарация само вредите, пряка последица от неразумно бавните действия на правозащитните органи /решение 320/27.12.2016 г. по гр.д. 2403/2016 г. на Четвърто ГО на ВКС/. Нещо повече, по отношение на тези вреди е установен нарочен административен ред за тяхната обезвреда, съгласно ЗПГРРЛ.

При съвкупна преценка на тези обстоятелства и с оглед нормата на чл. 52 от ЗЗД, настоящият съдебен състав намира, че обезщетението, което се следва на ищеца с оглед продължителността на производството, настъпилите вреди и констатираните действия в досъдебното производство, които могат да бъдат квалифицирани като „неоснователно забавяне“ е в размер на 12 000 лв. като за горницата до пълния предявен размер от 124 000 лв. искът като неоснователен и недоказан следва да се отхвърли. При определяне на този размер на обезщетението, настоящият съдебен състав взема предвид и константната съдебна практика по идентични правни спорове (решение 50030/ 09.02.2023 г. по гр.д. 785/22 г. на Четвърто ГО на ВКС, решение

50031/22.02.2023 г. по гр.д. 1077/2022 г. на Четвърто ГО на ВКС, решение 60265/20.12.2021 г. по гр.д. 1701/21 г. на Четвърто ГО на ВКС, решение 6/11.02.2022 г. по гр. д. 1555/21 г. на Четвърто ГО на ВКС, решение 140/29.06.2022 г. по гр.д. 3356/21 г. на Трето ГО на ВКС, решение 73/02.06.2022 г. по гр.д. 4038/21 г. на Трето ГО на ВКС и др.), съгласно която справедливият, по смисъла на чл. 52 от ЗЗД, размер на обезщетението за репарирането на същите по вид, характер, интензитет и продължителност - обичайни (типични) неимуществени вреди, причинени от прекомерната продължителност на същото досъдебно наказателно производство по сл. д. № 1/1991 г., възлиза на сумата 12 000 лв.

При този изход на спора на ищеца се следва сумата от 10 лв. – разноски за платена ДТ.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес: гр. София, бул. Витоша“ № 2 на основание чл.2б ал.1 във вр. с чл.4 от ЗОДОВ да заплати на Х. С. Ю., ЕГН *****, със съдебен адрес: гр. София, ул. ***** – адв. М. И.

сумата от **12 000** /дванадесет хиляди/ лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на нарушение на правото на разглеждане и решаване на сл.дело с №1/1991год., впоследствие преобразувано в сл.дело №780-II/1998год. по описа на ВОП София, а сега ДП №II-048/1999год. по описа на ВОП София в разумен срок, ведно със законната лихва, считано от 18.04.2023 г. до окончателното изплащане на задължението като отхвърля иска за горницата до пълния предявен размер от 124 000 лв. като неоснователен, както и на основание чл. 78 ал.1 от ГПК сумата от 10 /десет/ лв. – разноски.

РЕШЕНИЕТО подлежи на въззивно обжалване пред САС, в двуседмичен срок от съобщението до страните, че е изготвено.

Съдия при Софийски градски съд: _____